

У СРПСКИМ СЕЛИМА КИСИЉЕВУ И МЕДВЕЂИ

Извештај старешине рамског округа о догађајима у селу Кисиљеву (које он помиње као Кисељево, а у страним изворима се јавља у варијантама Кисилова, Кисалова, или Кисолова) гласи овако: „Има скоро десет недеља како је у селу Кисељеву, у рамском срезу, умро сељак Петар Благојевић и како је по српском начину сахрањен. За првих осам дана после његове смрти нагло се разболело и после 24 сата боловања помрло 9 лица, које младих које старих. Умирући они су причали како им је на сну долазио покојни Петар Благојевић, па их хватао за гушу и давио, тако да сад морају и они да дух испусте! Чувши то сељани се јако препадно, и у своме се страху још већма утврде кад им жена умрлог Петра исприча, како јој је муж на сну долазио па искао своје опанке да из Кисељева иде у неко друго село. Сељани се на то скупе на договор, и једногласно одлуче, да отворе гроб да виде да Петар није вампир, а познаће се је ли то он по томе, што вампирима тело не труне, кожа им се не мења, а брада, коса и нокти расту. Стога ми пошљу своје људе и замоле ме да ја заједно са овдашњим попом дођем да присуствујем отварању Петрова гроба. Ја сам их најпре за све то прекорео, па сам им онда казао да ја пре свега морам о томе да најпокорније известим славну управу, и да чекам од ње упутства. Али они не хтедоше о томе ништа да чују, него ми накратко одговорише, да ја могу да чиним што хоћу, али да ће они, ако им не дозволим да гроб отворе и да с телом поступе по своме обичају, куће и земље своје да оставе па да се селе, јер док најмилостивија резолуција из Београда стигне, дотле може цело село (као што је то већ једном био случај у турско време) да коначно пропадне од вампира, а тако што да дочекају они неће нипошто. Кад сам се већ уверио да ни лепим речима ни претњама не могу ове људе од њихове намере да одвратим, онда сам ја у споменуто село Кисељево, заједно с попом из Градишта отишао, и већ ископано тело Петра Благојевића прегледао и по најтемељнијој истини нашао ово што следује: прво ни од гроба ни од тела није се никакав задај осећао, тело је осим носа који је нешто мало отпао, са свим свеже сачувано, коса и брада, па и нокти, од којих су стари отпали а нови се јавили, порасли, стара се кожа, која је била бледа, ољуштила, а нова са свим свежа испод ње се јавила, лице, руке, ноге и уопште цело тело било је у таквом стању да ни за живота покојникова нису могла у бољем и савршенијем бити; у устима његовим, не без чуда, нађе се фришке крви, и одмах сви рекоше да је то он посисао од оних које је удавио. Накратко, нађоше се сви знаци за које кажу да их такви људи (то јест вампири) имају. Пошто смо и ја и поп овај приказ (Spectacul) видели, светина се није толико изненађена колико љута показивала, и онда сви сељаци што брже могоше заострише један колац да њиме пробију тело, наместивши га мртвацу на срце. При томе побијању не само да је са свим фришка крв на уста и на уши потицала, него су се још и други дивљи знаци (које из високог поштовања прелазим) јављали. На послетку су, по њиховом обичају у оваквим случајевима, лешину спалили и у пепео претворили. Које све ја високо-славној управи јављам и у највећој покорности молим, да ако сам ја у овоме какву погрешку учинио, то препише не мени, него светини која је од страха изван себе била. Царски провизор у Градишком округу”.

Поучен примером из Кисиљева, на први глас о поновној појави вампира у селу Медвеђи, аустријски двор нареди да се на лицу места образује званична комисија и да њени чланови изврше увиђај. Тако се цео описани догађај одиграо пред члановима стручне комисије после чега је њен председник саставио исцрпан извештај и послао га у Беч. Упркос духовитој примедби Чедомиља Мијатовића како је извештај у појединостима „просто грозан” те да

га ваља читати само пријатељима, „али не и добрим и осетљивим пријатељицама нашим”, ми ћемо и њега дати у целини јер је оставио веома снажан утисак на светску научну јавност и покренуо читаву бујицу расправа.

„Актим (рађено) 7 Јануара 1732, у селу Медвеђи краљевине Србије.

Пошто је овамо јављено било да су у поменутом селу такозвани вампири неколика лица исисавањем крви уморили, то сам ја по високој наредби овдашње високославне обер-команде, ради потпуног извиђаја ствари са господом официрима, који су на то одређени били, и са два хируршка помоћника овамо послан, па сам ово садашње ислеђење, у присуству командира сталаћке хајдучке компаније, капетана Горшића, хајдук-барјактара и најстаријих хајдука овога села предузео и ове саслушао; који су за тим (т. ј. најстарији сељани села Медвеђе) једнодушно исказали ово: Пре пет година један овдашњи хајдук, по имену Арнаут Павле, пао је с кола сеном натоварених и сломио врат. Павле је за свога живота често причао, како га је на Косову, у турској Србији, вампир један мучио, па се од тих мука опростио тек кад је јео земље с гроба вампирова и кад се намазао крвљу његовом. Двадесет или тридесет дана после његове смрти почеше се неки људи жалити, да им Арнаут Павле ноћу досађује, и заиста четворо од њих убрзо помреше. Да овоме злу на пут стану сељани, по савету хајдучког старешине (који је већ пре тога при таквим приликама учествовао), ископају овога Арнаут-Павла од прилике четрдесет дана после смрти његове. Кад га тако откопају нађу да му је тело са свим цело и да није почело да труне, да му је на очи, на уши, нос и уста крв потицала, да му је покров и кошуља сва крвава, као и мртвачки сандук што му је био, да су му на прстима од руку и ногу стари нокти отпали а нови израсли. Кад су по свему томе увиде ли, да је то прави вампир, онда су га по своје обичају проболи кроз срце једним коцем, при чему се чуло како је вампир гласно зајечао и много крвц од себе пустио; на што су они после истог дана тело у пепео сагорели, и овај пепео у гроб бацили. Даље они људи казаше да сви они, које вампири даве и уморе, и сами постану вампирима. С тога су ископали и тела оне четворице о којима горе споменуемо. К томе још додадоше, да је Арнаут-Павле не само људе него и стоку нападао и овој крв сисао. А почем су људи јели месо од такве стоке, то с нова излази да се опет овде још неколики вампири налазе; на сваки начин у току од три месеца помрло је 17 (неки опет кажу само 7) лица, младих и старих, и то неки без претходне дуге болести, него после два или највише три дана. При том хајдук Јовица изјави да је његова пасторка, по имену Станојка, пре 15 дана здрава и весела легла спавати, па се око по ноћи са страшним јауком, сва уздрктала и уплашена, из сна тргла и испричала како јој је Милоје, син једног хајдука, који је пре девет недеља умро, дошао на сну, ухватио за гушу и почео да је дави; одмах је за тим почела да осећа болове у грудима, и од часа јој је на час све горе бивало, док најпосле трећега дана није издахнула. На то смо ми истог дана после по дне на гробље изашли, да подозриве гробове отворимо и тела, која су у њима визитирамо.

1. Тело једне младе жене по имену Стане, 20 година старе, нашло се са свим цело и ни најмање непокварено. Ова је жена пре два месеца по тродневној болести услед порођаја умрла, а пре него што је издахнула сама је казивала, да се крвљу вампирском мазала, и да се због тога мора повампирити и она и њено дете, које је одмах по рођењу умрло и које су тако површно сахранили да су пси гроб откопали и половину оног детета појели. При секцирању њеног леша нашли смо у грудном кошу велику количину фришке крви; артерије и вене, нису, као што је то иначе случај, напуњене усиреном крвљу; плућа, срце, јетра и сва утроба била је са свим свежа као у здравог човека; (следећу још неки подаци, које не могу да

преведем, јер су сувише одвратни). Кожица на рукама и ногама била се сљуштила и јавила се нова млада румена кожа; стари су нокти отпали а јавили се нови малко крвљу опечени.

2. У другом гробу нашло се тело жене по имену Милице, 60 година старе, која је умрла пошто је 3 месеца боловала и која је пре двадесет и неколико дана сахрањена. У грудима је имала пуно течне крви и сва утроба била јој је у добром стању као и у оне прве жене. Сви хајдуци, који су при секцирању присуствовали, јако су се зачудили, кад су видели, како јој је тело пуно и угојено, и сви су једнодушно казивали да су они ту жену познавали од њене младости, и да је она за свога живота врло мршава и сува изгледала, и да се ето у гробу тако угојила. По казивању тих људи мора бити да је она јела месо од оваца које су вампири удавили били.

3. Једно дете коме је тек осам дана од рођења било. Срце и груди показаше много течне крви. На прстима нови нокти. Дете је сахрањено пре 90 дана.

4. Милоје, 16-огодишњи син једнога хајдука, сахрањен пре 9 недеља пошто је само 3 дана боловао. И код њега су нађени сви напред поменути знаци.

5. Аћим, син једног хајдука, 17 година стар, умро после тродневне болести. При секцији нађено стање као и у претходних, и ако је већ 36 дана у гробу лежао.

6. Жена једна по имену Рушка, која је после десетодневног боловања умрла и пре 6 недеља сахрањена била. И код ње се секцирањем нашло много крви фришке не само у грудном кошу него и у желутцу. Исто се тако нашло и у њеног малог детета које је пре пет недеља сахрањено.

7. Једна девојчица од 10 година, која је пре два месеца умрла. Њено тело нашло се са свим непокварено и цело, са много фришке крви у грудима.

8. Ископали смо у Хаднађову (?) жену, по имену Милосаву, заједно с њеним дететом. Жена је умрла пре 7 недеља а дете пре 3 недеље. Нађосмо да су обадвоје иструнули, и ако су лежали одмах до гробова напред поменутих вампира.

9. Ископасмо и тело слуге овдашњег хајдучког каплара, коме је било име Раде, млад човек од 23 године, умро после тромесечне болести. Пет недеља како је сахрањен и опет већ беше сав иструнуо.

10. Отворисмо гроб жене овдашњег барјактара и њеног малог детета, који помреше пре пет недеља и нађосмо да су иструнули.

11. Код Станка хајдука, који је пре 6 недеља у шестој години умро, нађох доста течне крви у грудном кошу и у желутцу.

12. Милоје, хајдук од 25 година старости, који је пре шест недеља сахрањен, беше у таквом истом стању.

13. Станојка, жена једног хајдука, 20-22 год. стара, умрла је по тродневној болести и пре 18 дана сахрањена. При секцији сам нашао да је у лицу и око врата са свим румена и живе боја била. Напред смо казали како је причала да ју је хајдуков син Милоје за гушу ухватио и давио. То се сада потврдило, јер испод десног ува имала је плава, крвљу поточена белега један прст дугачка. Када смо је из гроба издигли одмах јој је на нос крв потекла. При секцији нашао сам са свим балзамску фришку крв, не само у грудном кошу него и у срцу. Сва се утроба налазила у савршецом стању. Подкожица целог тела као и нови нокти били су са свим фришке боје.

По извршеној визитацији свима су вампирима овдашњи цигани главе одсекли, па су онда тела и главе спалили и после пепео у реку Мораву бацили. Она друга тела, која су иструнула, наместили смо натраг у њихове гробове. Које овим са мени придодатим помоћницима хируршким потврђујемо. Actim ut supra (рађено као што је казато). Својеручно потписано: Јоханес Фикингер, региментски лекар славне пешачке регименте Барон Фирстенбуш; Ј. Х. Сигел, фелчер славне регименте Моралијеве; Јов. Фридрих Баумгертнер, фелчер славне регименте Фирстенбуш.

Ми доле потписани овим сведочимо, да све оно што су региментски лекар славне Фирстенбушове регименте заједно са поред њега потписаним фелчерима, напред односно вампира казали да су видели, истини потпуно одговара, и да је све то у нашем сопственом присуству предузимано, визитирано и екзаминирано. У потврду чега ми се овде својеручно потписујемо. У Београду, 26. Јануара 1732. Битнер, оберстлајтнант славне Александрини-регименте; Ј. Х. фон Линденфелс, заставник исте регименте.”